

Wymagania edukacyjne – historia, klasa 4

1.

Historia... Co to takiego?

Zagadnienia:

- historia jako dzieje,
- praca historyka,
- epoki w dziejach człowieka.

Uczeń wie, co to jest historia i czym zajmuje się historyk.

Uczeń wymienia w kolejności chronologicznej epoki w dziejach człowieka.

Uczeń wyjaśnia, po co uczy się historii.

Uczeń rozumie wpływ wydarzeń historycznych na teraźniejszość oraz wpływ współczesnych zdarzeń, także z własnego życia, na kształtowanie się przyszłej historii.

Uczeń wskazuje przykładowe wydarzenie historyczne oraz jego przyczyny i skutki.

III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

1) wyjaśnia, na czym polega praca historyka.

Poznaj to, co nieznane³.

Archeologia

Uczeń wie, czym zajmuje się archeolog.

Uczeń wie, jakimi narzędziami i technikami posługuje się archeolog.

Uczeń wymienia przykłady znalezisk archeologicznych i ocenia ich przydatność dla poznawania przeszłości.

Uczeń rozumie znaczenie pracy archeologa dla poznawania przeszłości.

Uczeń dokładnie omawia elementy stanowiska archeologicznego.

Zagadnienia spoza podstawy programowej.

¹ Gwiazdką zostały oznaczone propozycje lekcji, w ramach których są realizowane treści dodatkowe (nieobowiązkowe) wskazane w podstawie programowej, oraz propozycje lekcji dodatkowych poświęconych realizacji wybranych celów ogólnych podstawy programowej.

² Wymaganie szczegółowe: „2. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń: 3) wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami” jest realizowane w ramach kolejnych jednostek lekcyjnych w klasie 4. Porządkowanie wiadomości związanych z tym wymaganiami ułatwia zamieszczona w podręczniku infografika *Przewodnik historyczny czwartoklasisty*.

³ *Poznaj to, co nieznanne* to dodatkowe materiały w formie infografik rozszerzające zagadnienia omawiane na lekcji.

2.

Wśród starych ksiąg, obrazów i budowli

Zagadnienia:

- źródła historyczne.

Uczeń wie, co to są: źródło historyczne, legenda, zabytek.

Uczeń wie, jakie funkcje pełni muzeum.

Dzieli źródła historyczne na pisane i niepisane.

Uczeń wskazuje różne formy poznawania historii (film fabularny, dzieło malarskie).

Rozumie znaczenie źródeł historycznych w pracy historyka, podaje konkretne przykłady.

Uczeń odczytuje informacje z ilustracji przedstawiającej źródło niepisane.

Rozumie, dlaczego należy chronić źródła historyczne.

Uczeń wymienia przykłady zabytków, które można zobaczyć w skansenie.

III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

3) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych.

3.

Kiedy to było? Historia zegara i nie tylko...

Zagadnienia:

- chronologia,
- tysiąclecie, era, przed naszą erą,
- określanie wieku wydarzenia na podstawie daty rocznej (w odniesieniu do naszej ery),
- obliczanie czasu, który upłynął między wydarzeniami (z okresu naszej ery).

Uczeń zna różne rodzaje zegarów.

Wskazuje podstawowe podziały czasu stosowane w historii (wiek, tysiąclecie, era).

Uczeń umieszcza wydarzenia na osi czasu.

Wie, co to jest chronologia.

Określa na podstawie daty rocznej wiek i jego połowę (w odniesieniu do naszej ery).

Oblicza czas, który upłynął między wydarzeniami z okresu naszej ery.

Uczeń wie, w jakim celu i gdzie sporządzono pierwsze kalendarze.

Rozumie, jakie znaczenie w poznawaniu i nauce historii ma chronologia.

Uczeń rozumie, dlaczego inaczej liczymy czas w odniesieniu do okresów przed naszą erą i naszej ery.

Na podstawie daty rocznej określa wiek (w odniesieniu do czasów przed naszą erą).

Uczeń na podstawie daty rocznej określa połowę wieku (w odniesieniu do czasów przed naszą erą).

I. Chronologia historyczna.

2. Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok.

3. Obliczanie upływu czasu między wydarzeniami historycznymi.

III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

2) wskazuje sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi.

*

Palcem po mapie

Zagadnienia:

- mapa historyczna,
- rodzaje map i planów historycznych.

Uczeń wie, co to są mapa i plan.

Wie, co to jest: tytuł mapy, legenda mapy.

Uczeń wie, jakie są rodzaje map i planów historycznych.

Wskazuje na mapie konkretne miejsca i określa ich przynależność państwową.

Uczeń odróżnia różne rodzaje map historycznych.

Wskazuje różnice między mapą dawną i współczesną.

Uczeń rozumie znaczenie czytania mapy dla poznania zjawisk i procesów historycznych.

Uczeń odczytuje legendę dowolnej mapy historycznej i wskazuje zamieszczone w legendzie symbole na mapie.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

2. Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.

4.

Ja i moja historia

Zagadnienia:

- tradycja rodzinna,
- pokolenie,
- tablice genealogiczne.

Uczeń wie, co to są: pamiątka rodzinna, zwyczaj, tablica przodków.

Uczeń odróżnia pamiątkę od zwyczaju oraz tablicę potomków od tablicy przodków.

Podaje przykład pamiątki i zwyczaju w swojej rodzinie.

Uczeń rysuje tablicę przodków i tablicę potomków.

Gromadzi pamiątki ze swojego dzieciństwa.

Uczeń rozumie korzyści wynikające z poznania swojej historii i historii swojej rodziny.

Uczeń sporządza swoją tablicę przodków do czwartego pokolenia.

I. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń:

1) zbiera informacje na temat historii swojej rodziny, gromadzi pamiątki rodzinne i opowiada o nich.

5.

Wielka i mała ojczyzna

Zagadnienia:

- region,
- mała ojczyzna.

Uczeń wie, co to są: ojczyzna, patriotyzm, region.

Uczeń wie, co to jest mała ojczyzna.

Uczeń rozumie znaczenie małej ojczyzny w swoim życiu i w historii.

Uczeń znajduje informacje na temat swojej małej ojczyzny.

Interesuje się życiem lokalnym.

Uczeń

wyjaśnia pochodzenie słowa „patriota”.

1. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń:

2) poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje.

Poznaj to, co nieznane.

Polska niejedno ma imię

Uczeń zna pojęcia gwary, stroju regionalnego.

Uczeń wskazuje na mapie i nazywa region, w którym mieszka.

Uczeń wskazuje na mapie i nazywa główne regiony współczesnej Polski.

Uczeń rozumie znaczenie lokalnych zwyczajów jako elementu polskiej kultury.

Uczeń opowiada o zwyczajach swojego regionu: gwarze, stroju regionalnym, potrawach.

Zagadnienia wykraczające poza podstawę programową.

6.

Nasze polskie symbole

Zagadnienia:

- stolica Polski,
- godło, flaga i hymn państwowy,
- historia polskiego godła.

Uczeń wie, które miasto jest stolicą Polski i jakie są polskie symbole narodowe.

Uczeń wymienia najważniejsze polskie święta państwowe.

Uczeń rozumie, że mamy obowiązek chronić nasze symbole narodowe i okazywać im szacunek.

Uczeń rozumie konieczność zdobywania wiedzy o ojczyźnie.

Uczeń, posługując się przykładami, opowiada, jak godło Polski zmieniało się na przestrzeni wieków.

II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

1) zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn państwowy), najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie.

7.

Legendarne początki

Zagadnienia:

- legendy polskie.

Uczeń wie, co to jest legenda.

Uczeń zna i opowiada legendy o Lechu, Czechu i Rusie oraz o Piaście i Popielu.

Uczeń rozumie znaczenie legend w poznawaniu przeszłości.

Wymienia przykłady legend związanych z różnymi regionami Polski.

Uczeń opowiada przykładową legendę związaną z wybranym regionem Polski.

Wskazuje w legendzie elementy realne i fikcyjne.

Uczeń zna legendę o Kraku i Wandzie.

II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

2) zna legendy o początkach państwa polskiego.

III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

4) odróżnia historię od dziejów legendarnych.

8.

W czasach Mieszka i Dobrawy

Zagadnienia:

- Gniezno,
- państwo Mieszka I.

Uczeń wie, co to są: plemię, gród.

Uczeń zna datę przyjęcia chrztu przez Mieszka I.

Opowiada, jak wyglądało życie codzienne w państwie Mieszka I.
Uczeń wymienia przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I.
Odróżnia źródło historyczne od legendy.
Uczeń wymienia najważniejsze plemiona żyjące na ziemiach polskich.
Rozumie wpływ chrześcijaństwa na rozwój kultury i państwowości.

Uczeń ocenia przyjęcie chrztu przez Mieszka I.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

1) księciu Mieszku i czeskiej Dobrawie – chrzcie Polski.

9.

Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski

Zagadnienia:

- zjazd gnieźnieński.

Uczeń wie, kto to byli św. Wojciech i Bolesław Chrobry.

Uczeń zna datę zjazdu w Gnieźnie i koronacji Bolesława Chrobrego.

Opowiada o męczeńskiej śmierci św. Wojciecha.

Uczeń wskazuje na mapie ziemie przyłączone przez Bolesława Chrobrego do Polski.

Wymienia postanowienia zjazdu w Gnieźnie.

Uczeń rozumie znaczenie wykupienia ciała św. Wojciecha przez Bolesława Chrobrego.

Podejmuje próbę oceny panowania Bolesława Chrobrego.

Uczeń wie, kim był w średniowieczu cesarz i co to jest włócznia św. Maurycego.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

2) Bolesławie Chrobrym – pierwszym królu – i zjeździe w Gnieźnie.

Poznaj to, co nieznanne.

Koronacja

Uczeń rozpoznaje insygnia koronacyjne.

Uczeń omawia funkcje poszczególnych insygniów władzy monarszej.

Uczeń wymienia najważniejsze etapy uroczystości koronacyjnych w średniowieczu.

Uczeń wymienia i krótko omawia wszystkie etapy uroczystości koronacyjnych w średniowieczu.

Uczeń opowiada ze szczegółami o średniowiecznych uroczystościach koronacyjnych.
Zagadnienia spoza podstawy programowej.

*

Wśród średniowiecznych zakonników

Zagadnienia:

- zajęcia średniowiecznych zakonników,
- rola zakonów na ziemiach polskich.

Uczeń wie, co to jest klasztor.

Wymienia zajęcia średniowiecznych zakonników.

Uczeń omawia zajęcia średniowiecznych zakonników.

Opowiada o przepisywaniu ksiąg.

Uczeń wymienia dwa średniowieczne zakony.

Zna pojęcia opata i relikwii.

Uczeń rozumie znaczenie klasztorów w średniowieczu.

Uczeń rozpoznaje po strojach benedyktyna i cystersa.

Treści dodatkowe [...].

4. Zakony w Polsce. Rozwój piśmiennictwa i rolnictwa.

10.

Polska Kazimierza Wielkiego

Zagadnienia:

- wzmocnienie państwa,
- Akademia Krakowska,
- uczta u Wierzyńka.

Uczeń wie, kto to był Kazimierz Wielki.

Uczeń wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego.

Wie, kto to był Mikołaj Wierzynek.

Zna datę założenia Akademii Krakowskiej.

Uczeń wskazuje na mapie ziemie wchodzące w skład państwa Kazimierza Wielkiego na początku jego panowania i przyłączone do Polski przez tego władcę.

Wymienia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego.

Uczeń rozumie znaczenie panowania Kazimierza Wielkiego dla historii Polski i je ocenia.

Omawia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego.

Uczeń ocenia panowanie Kazimierza Wielkiego.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

3) ostatnim z Piastów – Kazimierzu Wielkim.

11.

Jadwiga i Jagiełło – unia dwóch państw

Zagadnienia:

- Jadwiga i Jagiełło,
- przyczyny unii Polski z Litwą.

Uczeń wie, kto to byli Jadwiga Andegaweńska i Władysław Jagiełło.

Uczeń zna legendę o klamerce królowej Jadwigi.

Wskazuje na mapie Wielkie Księstwo Litewskie.

Zna datę zawarcia unii w Krewie.

Uczeń zna herby Wielkiego Księstwa Litewskiego i Królestwa Polskiego.

Wymienia przyczyny i skutki unii polsko-litewskiej.

Uczeń zna rodowód królowej Jadwigi i wie, dlaczego zasiadła ona na polskim tronie.

Uczeń samodzielnie ocenia unię w Krewie.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

4) królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle, Zawiszy Czarnym, unii polsko-litewskiej i zwycięstwie grunwaldzkim.

12.

Wielka wojna z Krzyżakami

Zagadnienia:

- przyczyny i skutki bitwy pod Grunwaldem,
- Zawisza Czarny – wzór średniowiecznego rycerza.

Uczeń wie, kim byli Krzyżacy.

Zna datę bitwy pod Grunwaldem.
Wie, kto to był Zawisza Czarny.
Uczeń zna przebieg bitwy pod Grunwaldem.
Opowiada o bitwie pod Grunwaldem.
Odczytuje z planu przebieg bitwy pod Grunwaldem.
Rozumie znaczenie powiedzenia: „polegać jak na Zawiszy”.
Uczeń opowiada, jak Krzyżacy założyli swoje państwo.
Wskazuje na mapie: Malbork, Gdańsk, Pomorze Gdańskie, Grunwald.
Wymienia przyczyny i skutki wielkiej wojny z Krzyżakami.
Uczeń rozumie znaczenie bitwy pod Grunwaldem.
Uczeń zna historię Zawiszy Czarnego. Opowiada o przyjęciu przez Władysława Jagiełłę dwóch nagich mieczy przed bitwą grunwaldzką (patrz: karta pracy do lekcji 12.)
IV. Postacie i wydarzenia [...].
Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:
4) królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle, Zawiszy Czarnym, unii polsko-litewskiej i zwycięstwie grunwaldzkim.

*

Rycerze i turnieje

Zagadnienia:

- średniowieczny zamek i jego mieszkańcy.

Uczeń wie, kto to byli: rycerz, giermek.
Wie, co to jest herb.
Wymienia elementy średniowiecznego zamku.
Uczeń wie, kto to był paż.
Wie, co to są: turniej rycerski, pasowanie na rycerza.
Podaje przykładowe zasady kodeksu rycerskiego.
Uczeń wyjaśnia pojęcia: herb, turniej, pasowanie na rycerza.
Wie, jakie były funkcje poszczególnych elementów średniowiecznego zamku.
Uczeń rozumie znaczenie kodeksu rycerskiego.
Uczeń wyjaśnia na przykładzie Zawiszy Czarnego, czy średniowieczny rycerz może być wzorem dla współczesnego człowieka.
Treści dodatkowe [...].
5. Zamki i rycerze. Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje.

13.

Astronom, który poruszył Ziemię

Zagadnienia:

- życie krakowskich żaków,
- Mikołaj Kopernik – wykształcenie i dorobek.

Uczeń wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik.

Uczeń opowiada o życiu Mikołaja Kopernika.

Opowiada o życiu krakowskich żaków.

Uczeń opowiada, jakie wykształcenie miał Mikołaj Kopernik.

Wskazuje na mapie miejsca związane z Mikołajem Kopernikiem.

Objaśnia, czego dotyczyła teoria heliocentryczna.

Uczeń wyjaśnia, jakie było znaczenie teorii Kopernika dla rozwoju nauki.

Uczeń zna najstawniejszych absolwentów Akademii Krakowskiej.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

5) Mikołaju Koperniku i krakowskich żakach.

14.

Jan Zamoyski – wódz i mąż stanu

Zagadnienia:

- edukacja,
- działalność polityczna,
- działalność kulturalna.

Uczeń wie, które miasto założył Jan Zamoyski.

Uczeń wie, kto to był Jan Zamoyski i wymienia jego osiągnięcia.

Uczeń rozumie określenie „mąż stanu”.

Wie, kto był ostatnim królem z dynastii Jagiellonów.

Wymienia trzech królów wybranych na polski tron po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów.

Rozumie rolę wybitnej jednostki w dziejach.

Uczeń omawia funkcje najważniejszych elementów XVI-wiecznego miasta (na przykładzie Zamościa).

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

6) Janie Zamoyskim – wodzu i mężu stanu.

W czasach skrzydlatych jeźdźców

Zagadnienia:

- czasy potopu szwedzkiego – Stefan Czarniecki i Augustyn Kordecki,
- Jan III Sobieski i wyprawa wiedeńska.

Uczeń wie, kto to byli: Stefan Czarniecki, Augustyn Kordecki, Jan III Sobieski.

Zna datę bitwy pod Wiedniem.

Uczeń wie, co to była husaria i jak wyglądał husarz.

Podaje skutki wojen Polski ze Szwecją i z Turcją.

Zna datę rozpoczęcia i zakończenia potopu szwedzkiego.

Zna słowa drugiej zwrotki *Mazurka Dąbrowskiego*.

Uczeń wyjaśnia terminy: potop szwedzki, Lew Lechistanu.

Rozumie znaczenie obrony Jasnej Góry w czasach potopu szwedzkiego.

Uczeń zna datę bitwy pod Chocimiem, w której dowodził Jan III Sobieski.

Rozumie treść

drugiej zwrotki *Mazurka Dąbrowskiego*.

Uczeń samodzielnie ocenia udział wojsk polskich w bitwie pod Wiedniem.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

7) bohaterach wojen XVII wieku – przeorze Augustynie Kordeckim, hetmanie Stefanie Czarnieckim i królu Janie III Sobieskim.

*

Epoka stanisławowska

Zagadnienia:

- obiady czwartkowe,
- Komisja Edukacji Narodowej,
- Bernardo Belotto zwany Canalettem.

Uczeń wie, kiedy powołano Komisję Edukacji Narodowej.

Uczeń wymienia osiągnięcia króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w dziedzinie kultury.

Wie, kim byli Marcello Bacciarelli i Canaletto.

Rozpoznaje na ilustracji pałac Na Wodzie w Łazienkach Królewskich w Warszawie.

Uczeń wie, w jakim celu powołano Komisję Edukacji Narodowej.

Wie, co to były Szkoła Rycerska i obiady czwartkowe.

Uczeń wie, kto to byli Ignacy Krasicki i Grzegorz Piramowicz.

Rozumie znaczenie rozwoju nauki i sztuki.

Uczeń opowiada szczegółowo o kulturze epoki stanisławowskiej, np. o dziełach Ignacego Krasickiego lub Marcella Bacciarellego.

Treści dodatkowe [...].

9. Obiady czwartkowe króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Rozkwit kultury za ostatniego króla.

16.

Insurekcja kościuszkowska

Zagadnienia:

- *Konstytucja 3 maja*,
- Tadeusz Kościuszko – naczelnik powstania,
- kosynierzy,
- III rozbiór Polski.

Uczeń zna datę dzienną uchwalenia pierwszej polskiej konstytucji.

Wie, kto to był Tadeusz Kościuszko.

Wymienia trzy państwa uczestniczące w rozbiorach Polski.

Uczeń zna datę insurekcji kościuszkowskiej.

Wie, co to jest insurekcja i kto to byli kosynierzy.

Wie, dlaczego 3 maja obchodzi się w Polsce święto narodowe.

Uczeń zna datę i przyczyny II rozbioru Polski.

Opowiada o bitwie pod Raławicami.

Wie, co to była *Konstytucja 3 maja* i rozumie jej znaczenie.

Wskazuje na mapie trzy państwa zaborcze i zagarnięte przez nie polskie ziemie.

Uczeń ocenia insurekcję kościuszkowską – wskazuje jej mocne i słabe strony.

Uczeń na podstawie wiedzy z bieżącej lekcji (i ewentualnie z lekcji dodatkowej **Epoka stanisławowska*) wymienia przyczyny rozbiorów Polski.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

8) Tadeuszu Kościuszcze i kosynierach spod Raławic.

17.

Dał nam przykład Bonaparte

Zagadnienia:

- Legiony Polskie we Włoszech – Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki,
- *Mazurek Dąbrowskiego*.

Uczeń wie, kto i kiedy napisał tekst *Mazurka Dąbrowskiego*.

Zna na pamięć pierwszą zwrotkę i refren polskiego hymnu.

Uczeń wie, kto to byli: Napoleon Bonaparte, Jan Henryk Dąbrowski, Józef Wybicki.

Wie, kiedy powstały Legiony Polskie.

Zna na pamięć polski hymn.

Uczeń opowiada o powstaniu Legionów Polskich.

Uczeń rozumie znaczenie Napoleona dla sprawy polskiej.

Uczeń ocenia działania Napoleona w odniesieniu do Polaków.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

9) Janie Henryku Dąbrowskim i Józefie Wybickim oraz polskim hymnie.

18.

Powstańcy styczniowi i podziemne państwo

Zagadnienia:

- przyczyny i przebieg powstania styczniowego,
- Romuald Traugutt – ostatni przywódca powstania styczniowego.

Uczeń wie, co to były branka i Cytadela warszawska.

Zna datę rozpoczęcia powstania styczniowego.

Uczeń wie, co to były manifestacje patriotyczne i kto brał w nich udział.

Wie, kto to był Romuald Traugutt.

Uczeń wie, że w 1830 roku wybuchło powstanie listopadowe.

Wymienia przyczyny i skutki powstania styczniowego.

Rozumie, dlaczego powstańcy styczniowi podjęli walkę partyzancką.

Uczeń opowiada o działaniu państwa podziemnego podczas powstania styczniowego.

Jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy miejsca związane z powstaniem styczniowym i zna jego lokalnych bohaterów.

Uczeń ocenia powstanie styczniowe.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

10) Romualdzie Traugutcie i powstańczym państwie.

*

O polską mowę

Zagadnienia:

- walka Polaków z germanizacją i rusyfikacją.

Uczeń wie, co to były rusyfikacja i germanizacja.

Uczeń wie, co to jest tajne nauczanie.

Omawia sytuację Polaków w poszczególnych zaborach.

Opowiada o oporze Polaków wobec rusyfikacji oraz germanizacji (Michał Drzymała, dzieci z Wrześni).

Uczeń wie, co to jest *Rota* Marii Konopnickiej.

Wie, co to były rugie pruskie.

Ocenia znaczenie oporu Polaków wobec zaborców.

Uczeń zna i rozumie treść *Roty*.

Treści dodatkowe [...].

10. Strajk dzieci we Wrześni. Udręki niewoli, germanizacja, rusyfikacja.

19.

W laboratorium wielkiej uczonej

Zagadnienia:

- edukacja Marii Skłodowskiej,
- największe osiągnięcia naukowe i pozanaukowe Marii Skłodowskiej-Curie.

Uczeń wie, z czego zastąpiła Maria Skłodowska-Curie.

Uczeń wymienia osiągnięcia Marii Skłodowskiej-Curie.

Uczeń wie, kiedy i za co Maria Skłodowska-Curie otrzymała dwukrotnie Nagrodę Nobla.

Uczeń ocenia działalność Marii Skłodowskiej-Curie.

Uczeń zauważa wzrost znaczenia kobiet w rozwoju nauki i kultury w XIX wieku.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

11) laureatce Nagrody Nobla – Marii Skłodowskiej-Curie.

Józef Piłsudski i jego żołnierze

Zagadnienia:

- polskie formacje zbrojne w czasie I wojny światowej,
- rola Józefa Piłsudskiego w czasie I wojny światowej,
- polityka mocarstw wobec Polaków.

Uczeń zna datę rozpoczęcia I wojny światowej.

Wie, kto to był Józef Piłsudski.

Uczeń wyjaśnia, dlaczego wojnę z lat 1914–1918 nazywamy światową.

Wie, kto to był Roman Dmowski.

Wymienia polskie formacje wojskowe walczące podczas I wojny światowej.

Uczeń omawia dwie polskie orientacje polityczne podczas I wojny światowej.

Wie, kto to był Józef Haller.

Rozumie, dlaczego I wojna światowa była szansą dla Polski na odzyskanie niepodległości.

Uczeń opowiada o początkach niepodległego państwa polskiego.

Uczeń ocenia działania Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego w czasie I wojny światowej.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

12) Józefie Piłsudskim i jego żołnierzach.

*

Bitwa Warszawska

Zagadnienia:

- wojna polsko-bolszewicka,
- Bitwa Warszawska i jej znaczenie.

Uczeń zna datę Bitwy Warszawskiej.

Uczeń rozumie pojęcia: Armia Czerwona, bolszewicy.

Opowiada o przebiegu Bitwy Warszawskiej.

Uczeń wymienia przyczyny i skutki wojny Polski z bolszewicką Rosją.

Wskazuje na mapie ziemie, o które Polacy walczyli w okresie kształtowania się granic odrodzonego państwa polskiego.

Uczeń, rozumie określenie „Cud nad Wisłą”.

Uczeń wyjaśnia znaczenie Bitwy Warszawskiej dla losów Polski i Europy.

Treści dodatkowe [...].

11. Bitwa Warszawska. Ocalenie Polski przed najazdem bolszewickim.

21.

Miasto z morza

Zagadnienia:

- powojenna odbudowa II Rzeczypospolitej,
- Eugeniusz Kwiatkowski – port w Gdyni i COP.

Uczeń wskazuje na mapie Gdynię i COP.

Uczeń opowiada o powstaniu portu i miasta Gdyni.

Uczeń wie, kto to był Eugeniusz Kwiatkowski.

Uczeń wie, kto to był Władysław Grabski. Rozumie znaczenie powstania Gdyni i COP dla odrodzonej Polski.

Uczeń wymienia trudności, z którymi Polacy zmagali się po odzyskaniu niepodległości.

Uczeń ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

13) Eugeniuszu Kwiatkowskim i budowie Gdyni.

22.

Szare Szeregi

Zagadnienia:

- polityka Niemiec i Związku Sowieckiego w stosunku do okupowanych ziem polskich,
- różne formy oporu Polaków wobec okupantów.

Uczeń wie, co to były obozy koncentracyjne i podaje przykład takiego obozu.

Wie, co to były Armia Krajowa i Szare Szeregi.

Zna datę rozpoczęcia II wojny światowej.

Uczeń wie, co to były tajne nauczanie i mały sabotaż.

Wie, kto to byli „Rudy”, „Alek” i „Zośka”.

Opowiada o akcji pod Arsenalem.

Uczeń wie, co to było Polskie Państwo Podziemne.

Wymienia i omawia formy represji stosowane przez okupantów względem Polaków oraz sposoby walki Polaków z okupantami.

Uczeń rozumie, dlaczego należy czcić pamięć Polaków prześladowanych podczas II wojny światowej.

Jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy miejsca związane z prześladowaniami ludności polskiej podczas II wojny światowej i zna lokalnych bohaterów tego okresu.

Uczeń wyjaśnia na przykładzie harcerzy z Szarych Szeregów, czy bohaterowie II wojny światowej mogą być wzorem dla współczesnych dzieci i młodzieży.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

14) „Zośce”, „Alku”, „Rudym” i „Szarych Szeregach”.

Poznaj to, co nieznane.

Powstańcza barykada

Uczeń zna datę dzienną rozpoczęcia powstania warszawskiego.

Uczeń wie, ile dni trwało powstanie warszawskie.

Zna skutki powstania warszawskiego.

Uczeń wie, jaką rolę w powstaniu warszawskim odgrywali najmłodsi powstańcy (harcerze, łącznicy i sanitariuszki).

Uczeń wymienia przyczyny klęski powstania warszawskiego.

Uczeń ocenia powstanie warszawskie.

Zagadnienia spoza podstawy programowej.

23.

Żołnierze niezłomni

Zagadnienia:

- kształtowanie się komunistycznej władzy w Polsce,
- opór Polaków wobec władzy komunistycznej w pierwszych latach po II wojnie światowej.

Uczeń zna datę zakończenia II wojny światowej.

Wie, kto to byli Witold Pilecki i Danuta Siedzikówna „Inka”.

Uczeń wie, na czym polegała specyfika władzy komunistów w Polsce.

Wie, kto to byli żołnierze niezłomni (wyklęci).

Opowiada o dokonaniach Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki”.

Uczeń wyjaśnia określenie „żołnierze niezłomni”.

Rozumie pojęcia: Urząd Bezpieczeństwa, komuniści, milicja.

Uczeń rozumie, dlaczego należy czcić pamięć żołnierzy niezłomnych.

Uczeń ocenia działania komunistycznych władz w powojennej Polsce.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

15) żołnierzach niezłomnych – Witoldzie Pileckim i Danucie Siedzikównie „Ince”.

24.

Bohaterowie Solidarności

Zagadnienia:

- polskie społeczeństwo i komunistyczne władze,
- powstanie Solidarności, stan wojenny,
- okrągły stół i upadek komunistycznej władzy w Polsce.

Uczeń zna datę roczną powstania Solidarności.

Wie, kto to jest Lech Wałęsa.

Uczeń zna datę wprowadzenia stanu wojennego.

Wie, kto to byli Wojciech Jaruzelski i Jerzy Popiełuszko.

Uczeń podaje przyczyny i skutki zawarcia porozumień sierpniowych oraz wprowadzenia stanu wojennego.

Dostrzega związek między działalnością Solidarności a obaleniem komunizmu w Polsce.

Zna datę pierwszych częściowo wolnych wyborów parlamentarnych.

Uczeń rozumie znaczenie powstania Solidarności dla historii Polski i Europy.

Uczeń ocenia wprowadzenie stanu wojennego oraz przemiany, które zaszły w Polsce po 4 czerwca 1989 roku.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

17) „Solidarności” i jej bohaterach.

25.

Papież Polak

Zagadnienia:

- młodość i działalność Karola Wojtyły jako biskupa i nauczyciela młodzieży,

- papież Jan Paweł II.

Uczeń wie, kto to był Jan Paweł II (Karol Wojtyła).

Uczeń wie, kto to był Stefan Wyszyński.

Wie, kiedy wybrano Karola Wojtyłę na papieża.

Zna najważniejsze fakty z życia papieża Polaka.

Uczeń opowiada o życiu i działalności Jana Pawła II.

Uczeń wie, co to były obchody tysiąclecia chrztu Polski.

Uczeń rozumie rolę i znaczenie Kościoła katolickiego w powojennej Polsce.

Uczeń – jeśli to możliwe – znajduje w swojej okolicy (regionie) miejsca związane z Janem Pawłem II.

IV. Postacie i wydarzenia [...].

Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

16) papieżu Janie Pawle II.